

nabestraald door dr NAUTA. Deze bestraling had in totaal 12 maal plaats, op de gebruikelijke wijze, met een dosis van 2000 r, voor het laatst 9 December. De volgende dag werd zij zonder klachten uit het ziekenhuis ontslagen. 12 December, dus 15 dagen na de 1e bestraling kreeg zij plotseling pijn in de rechter borsthelft, met geringe koorts en na enige dagen hoge temperatuur.

Na de latente periode van 2 à 3 weken, waarin behalve de temperatuursverhoging geen klinische verschijnselen werden waargenomen, volgde een „Hauptreaktion”. Er ontwikkelde zich namelijk rechts achter in de longen een duidelijke demping met bronchiaal ademen, bronchophonie en crepiterende rhonchi. Het beloop kwam hier dus overeen met de indeling van R. B. ENGELSTAD. Bij pleurapunctie kwam een geringe hoeveelheid bloederig vocht te voorschijn. Er bestond hier dus een duidelijke pleuropulmonale ontsteking, in de zin van DESJARDINS, als eerste gevolg van de bestraling. Daar de patiënte niet op chemische of antibiotische therapie reageerde, werd zij 29 December in het Zuiderziekenhuis te Rotterdam op de afdeling van dr W. J. BRUINS SLOT opgenomen. Op de longphoto, die toen werd gemaakt, was sluiering van het rechter onderveld en de rechter sinus te zien.

In het longpunctaat waren geen tumorcellen te vinden. In het sternumpunctaat waren geen afwijkingen. Bloedbeeld: leucocyten 2200; jeugdvormen 2; staafk. 2; segm. 78; lymph. 15. De bezinking was 83/120. Er was duidelijke leucopenie, waarschijnlijk ook veroorzaakt door de röntgenbestraling. De diagnose werd gesteld op acute pneumonie en aanvankelijk werd patiënte ook hier behandeld met penicilline, waarop zij ook nu geen reactie toonde. Wel trad na herhaaldelijk toegepaste bloedtransfusies een spoedige verbetering in; de temperatuur werd normaal en het aantal leucocyten steeg tot 5200. Op de longphoto bij ontslag op 12 Februari 1951 bleek, dat de rechter pleura-sinus was verkleefd en dat het diaphragma hoog stond.

Het betrof hier dus een acute pneumonie na röntgenbestraling in samenhang met een complicerende infectie zoals IRA KAPLAN en BELL dit aangeven. Voorzover mij bekend werd een dergelijk geval nog niet in dit *Tijdschrift* beschreven.

Klaaswaal, October 1951

W. G. A. VAN NIEUWENHUYZEN

HAEMOLYTISCHE VERSCHIJNSELEN DOOR KOUDE

Pas na het verschijnen van mijn artikel over „Haemolytische verschijnselen door koude” werd ik bekend met het artikel van prof. dr P. FORMIJNE over „Verschijnselen en vormen van paroxysmale haemoglobinurie”, verschenen in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* van 31 Augustus 1940.

Door prof. FORMIJNE werd een derde zelfstandige vorm van paroxysmale haemoglobinurie onderscheiden, die met de auto-agglutinatie der erythrocyten in de koude in rechtstreeks verband staat.

Rotterdam, 2 November 1951

R. M. VAN DETH

ADRESVERANDERING MEDISCHE DIENST M.I.N.U.O.R.

De Medische Dienst van het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen is met ingang van 1 November 1951 verplaatst naar Bezuidenhout 41, 's-Gravenhage. Telefoon 771930.

Ik deel dit mede ten gerieve van artsen, die reizigers voor de nodige immunisaties naar ons verwijzen.

's-Gravenhage, 30 November 1951

G. A. SEDEE,

Hoofd van de Medische Afdeling

CONSULTATIEBUREAU EN LOTERIJ

„Als U zich laat doorlichten voor f 1.50, dingt U mede naar prachtige prijzen” (bericht uit de pers). Zo tracht een consultatiebureau zijn zegenrijk werk goedbedoeld te propageren.

Het onderzoek naar tuberculose verdient *welbewuste* instemming van ons volk en ik meen, dat deze geneeskundige handeling niet gekoppeld dient te worden aan het winnen van een prijsje.

Wil men voor het goede doel loterijen toepassen, dan zal dit toch gescheiden moeten blijven van het onderzoek zelf en de mogelijke patiënt. De sfeer van het consultatiebureau en de waardigheid van de geneeskundige handeling gaan niet samen met bij voorbeeld een prijsje voor de 1000e patiënt, evenmin een ontdekt infiltraat met een 10-daagse reis naar Zwitserland.

Amsterdam, 2 November 1951

E. SMITS

„NEURALE LEPRA” EN AFZONDERING VAN PATIËNTEN MET „LEPRA IN REACTIE”

In dit *Tijdschrift* van 22 Januari 1949 hebben ARNOLD en ondergetekende erop gewezen, dat onder het verouderde begrip „lepra mixta” de *lepromateuze* lepra met neurologische afwijkingen werd verstaan. De term „neurale lepra” is al geruime tijd in onbruik, omdat zowel lepromateuze als tuberculoïde lepra neurologische afwijkingen kunnen tonen en men dus aan de diagnose „neurale lepra” alleen, niet kan zien met welke der beide hoofdvormen men te maken heeft. Ik moge deze officieel aangenomen terminologie nogmaals onder de aandacht brengen, omdat kort geleden in dit *Tijdschrift* nog een belangwekkende mededeling onder de titel van „neurale lepra” is verschenen. Blijkt uit een beschrijving of men met een geval van lepromateuze of tuberculoïde lepra te maken heeft, dan is het dubbel jammer, wanneer de titel „neurale lepra” is gebruikt.

Tegelijkertijd is het van belang eraan te herinneren, dat in enkele gevallen tuberculoïde lepra in lepromateuze lepra kan overgaan (waarvoor de term „lepra mixta” dus niet wordt gebruikt). Dit geldt echter altijd de tuberculoïde-lepra-in-reactie. Het behoeft geen betoog, dat dit feit geen argument is om de „arrested” tuberculoïde patiënten in een leprozerie af te zonderen of vast te houden. Uiteraard blijven ook deze patiënten echter onder geregelde controle. De patiënten „in reactie” en de „major” tuberculoïde patiënten worden afgezonderd, doch zij maken een goede kans door voorzichtige „sanatorium-behandeling” en voorzichtige sulfontherapie „arrested” te worden. De dosis van het diamino-diphenyl-sulfon (D.D.S. of D.A.D.P.S.) bedraagt tweemaal daags 100 milligram gedurende een jaar (ernstige patiënten eventueel 3×100 mg). Patiënten die het middel niet goed verdragen, mogen elke week een dag overslaan of kunnen tweemaal per week 400 milligram innemen. Lichte anaemie is geen contra-indicatie, doch het is gewenst de patiënten tijdens de sulfontherapie ook ijzer toe te dienen. De patiënten „in reactie” geve men rust en roborantia om na enige weken voorzichtig de sulfontherapie aan te vangen.

Amsterdam, 1 November 1951

R. D. G. PH. SIMONS

BLADVULLING

HET AANSTEKELIJKE VAN GEEUWEN^{1, 2)}

Reeds sinds de oudste tijden heeft dit eigenaardige verschijnsel de aandacht getrokken, getuige de classieke Grieksche spreuk:

ἔνός χανόντος μετέχημεν ἕτερος,

door ERASMUS in zijn *Adagia* aldus verlatijnst:

Oscitante uno deinde oscitat et alter; of ook: Cum oscitat unus, statim oscitat et alter. In het Frans heet dit: Un bon bâilleur en fait bâiller deux; terwijl de Engelsman spreekt van: One man's yawning makes another yawn.

Niet slechts zien gapen doet gapen, ook het denken eraan of spreken erover kan deze uitwerking hebben. Zo ben ik ervan overtuigd, dat verschillende lezers (en lezeressen) van deze regels hun (resp. haar) geeuwreflex zullen opgewekt voelen. Maar dit pleegt in den regel zonder noodlottige gevolgen